

Informatieblad over het Handhavingstoezicht Ouderbijdragen en Sponsoring

---

TOEZICHT EN HANDHAVING OUDERBIJDAGEN EN SPONSORING IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Informatie voor besturen en scholen in het voortgezet onderwijs

De ouderbijdragen en sponsoring in het voortgezet onderwijs

Dit informatieblad geeft inzicht in de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de wet- en regelgeving over door de school gevraagde bijdragen aan ouders, en over sponsoring in het voortgezet onderwijs (vo).

De informatie is bedoeld als handreiking voor besturen en scholen om de eigen regeling voor de ouderbijdragen en sponsoring te ijken. Tevens kunt u –als bestuurder- deze informatie gebruiken voor uw overleg met de Medezeggenschapsraad (MR).

Toezichtpraktijk

De inspectie ziet toe op de onderwijskwaliteit en de rechtmatige omgang met de middelen die voor onderwijs beschikbaar zijn. Handhaven is de waarborg daarvan. Door te handhaven kan worden voorkomen dat de kwaliteit onder de maat raakt of dat er onrechtmatig wordt gehandeld. En als dat toch gebeurt, kan de inspectie met handhavingstoezicht bereiken dat de gewenste situatie zo snel mogelijk weer wordt gerealiseerd. De inspectie doet dit in het belang van leerlingen en ouders en van de maatschappij in het algemeen. De inspectie gaat het handhavingstoezicht de komende jaren verscherpen. Een voorbeeld hiervan is het handhavingsonderzoek ouderbijdragen en sponsoring 2010. Uit dit onderzoek bleek dat een deel van de scholen in het voortgezet onderwijs niet alle wettelijke voorschriften met betrekking tot de (vrijwillige) bijdragen van ouders aan schoolkosten naleeft.

Wettelijke bepalingen

De vrijwillige ouderbijdragen en de regeling van de schoolkosten voor lesmaterialen is voor het voortgezet onderwijs geregeld in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS):

- artikel 24a, eerste lid, onderdeel d WVO;
- artikel 27, tweede lid WVO;
- artikel 6e WVO;
- artikel 14, tweede lid, onderdelen c en d WMS.

De Sponsoring is geregeld in dezelfde twee wetten (WVO en WMS), en wel in:

- artikel 24, eerste lid en 24a, eerste lid, aanhef onderdeel f WVO,
- artikel 10, aanhef en onderdeel f WMS.

HANDHAVINGSONDERZOEK OUDERBIJDAGEN EN SPONSORING in het VO

Bepalingen over ouderbijdragen

In haar toezicht op de ouderbijdragen handhaaft de inspectie op de kern van de wettelijke vereisten, namelijk de vereisten die kunnen worden gezien als de belangrijkste bepalingen van de wet. Deze bepalingen zijn nader uitgewerkt in de volgende toetsingsvragen.

- a) **Toelating:** deze mag niet afhankelijk worden gesteld van het betalen van een aan ouders gevraagde (geldelijke) bijdrage (art. 27, tweede lid, WVO);
Toetsingsvraag-1: Kunnen de leerlingen zich bij de school inschrijven en aan het reguliere onderwijs en de examens deelnemen, zonder dat ouders verplicht zijn een bijdrage te betalen of verplicht worden het lidmaatschap van een oudervereniging aan te gaan?

- b) **Informatie in schoolgids:** de schoolgids moet vermelden dat elke bijdrage die aan ouders wordt gevraagd voor schoolkosten **vrijwillig** is te betalen (art. 24a WVO). De schoolgids moet transparante informatie bevatten: vage, niet expliciete of negatieve formuleringen als 'de school vraagt' of 'de bijdrage is niet verplicht' vindt de inspectie niet voldoende.
Toetsingsvraag-2: Geeft de schoolgids aan dat elke gevraagde bijdrage vrijwillig is?
- c) **Instemming ouders MR:** de ouders die in de MR zitten hebben vooraf ingestemd met de hoogte en bestemmingen van de aan ouders gevraagde bijdragen voor schoolkosten (Art. 14, tweede lid, onderdeel c, WMS);
Toetsingsvraag-3: Heeft de school aangetoond dat de ouders die in de MR zitten vooraf hebben ingestemd met de hoogte en bestemmingen van de aan ouders gevraagde bijdragen?
- d) **Gratis lesmaterialen:** de school stelt elk leerjaar gratis het voorgeschreven lesmateriaal ter beschikking aan een leerling (art. 6e WVO). Als de school een borgregeling hanteert, dient de school expliciet te vermelden dat de deelname aan de borgregeling vrijwillig is en dienen ouders individueel en expliciet de keuze voor deelname aan die regeling voorgelegd te krijgen.
Toetsingsvraag-4: Worden de voorgeschreven lesmaterialen beschikbaar gesteld zonder dat daarbij een bijdrage (bijv. verzendkosten of administratiekosten, borgsom, et cetera) moet worden betaald?
Toetsingsvraag-5: Als de school atlanten, woordenboeken, laptops, gymkleding, gereedschap, werkkleding, rekenmachines, verbruiksmaterialen, proefwerkpapier, et cetera beschikbaar stelt aan leerlingen, maar daarvoor wel een bijdrage vraagt, is deze bijdrage dan vrijwillig en kunnen ouders bij de aanschaf van materialen kiezen bij welke leverancier zij deze aanvullende materialen kunnen aanschaffen?

Als elk van deze vijf toetsingsvragen positief wordt beantwoord, voldoet de school aan de kernpunten voor vrijwillige ouderbijdragen van de wet. Een negatief antwoord op één van deze vragen vormt de basis voor het verdere handhavingstoezicht.

Bepalingen over Sponsoring

Bij de bepalingen over de sponsoring gaat het om drie wettelijke bepalingen:

- a) **Schoolplan:** in het schoolplan is het beleid van de school vermeld ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen (het beleid t.a.v. sponsoring en donaties) (ex. Artikel 24, eerste lid, eerste lid, aanhef onderdeel f WVO).
- b) **Schoolgids:** in de schoolgids is het beleid van de school vermeld ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen (het beleid t.a.v. sponsoring en donaties)
(ex. Artikel 24a, eerste lid, eerste lid, aanhef onderdeel f WVO).
- c) **Instemming MR:** De school, die sponsorgelden of donaties ontvangt, heeft aangetoond dat de MR voorafgaande instemming heeft verleend aan (elke) aanvaarding van materiële of geldelijke bijdragen (sponsoring / donaties) ex. Artikel 10 aanhef en onderdeel f WMS).

Gevolgen van het niet voldoen aan deze bepalingen

Als de manier waarop de school de ouderbijdragen of sponsoring regelt niet in overeenstemming is met wet- en regelgeving, ontstaat voor de inspectie de mogelijkheid om handhavend op te treden. Wat dat inhoudt is te lezen in bijgevoegde informatie over 'Handhaving'. De inspectie gaat pas over tot handhaving nadat zij de school erop gewezen heeft dat zij niet voldoet aan de wettelijke vereisten en de school in de gelegenheid is gesteld om de overtreding binnen een redelijke termijn op te heffen.

HANDHAVING

Even kort intro maken: wat bedoelen we in inspectietermen met handhaving? Hoe doet de inspectie dat en welke gevolgen heeft het.

Escalatieladder

Bij het vaststellen van mogelijke overtredingen van de wet hanteert de inspectie een zorgvuldige werkwijze, die is vastgelegd in de zogenoemde escalatieladder. De escalatieladder voor de ouderbijdragen en voor sponsoring kent vier stappen:

- 1) Vaststellen van de stand van zaken via hoor en wederhoor-procedure, eventueel direct herstel;
- 2) Opdracht tot herstel, gevolgd door hercontrole;
- 3) Vaststellen en opleggen bekostigingsmaatregel (opschorting);
- 4) Inhouden van een deel van de bekostiging.

Stap 1: hoor en wederhoor

De rapportage en vaststelling van de resultaten van het onderzoek gebeuren via een hoor en wederhoor-procedure met het bevoegd gezag:

- Na de beoordeling van de schooldocumenten krijgt het bevoegd gezag een concept rapportagebrief waarin is vermeld of de school aan alle wettelijke vereisten voldoet;
- Het bestuur heeft de gelegenheid hierop binnen 15 werkdagen een reactie te geven;
- als uit de ontvangen reactie nieuwe feiten blijken of als er andere redenen zijn tot aanpassing, volgt een bijstelling van de constatering;
- Het bevoegd gezag, de schoolleiding en de medezeggenschapsraad ontvangen de definitieve rapportage enkele weken na de concept rapportage;
- Bij gebrek aan overeenstemming over de definitieve rapportage kan het bestuur aan de inspectie vragen om haar zienswijze in een bijlage bij de definitieve rapportagebrief te laten opnemen;

Stap 2: hersteltermijn en hercontrole

Als er overtredingen van de wet zijn vastgesteld krijgt de school een opdracht de overtreding te herstellen. Het herstel dient binnen maximaal acht (werk)weken te geschieden. Na afloop van de hersteltermijn kan een hercontrole plaatsvinden.

Ook voor de rapportage van de hercontrole geldt de procedure van hoor en wederhoor, waarbij enkele extra stappen zijn opgenomen:

- In de brief bij de conceptrapportage over de hercontrole krijgen scholen die nog steeds niet alle overtredingen van de wet hebben hersteld, opnieuw de opdracht aan de wettelijke vereisten te voldoen; het bestuur dient dan binnen vier weken aan de inspectie te laten weten of en hoe de overtredingen zijn hersteld. Na vier weken wordt de definitieve rapportagebrief over de hercontrole en deze extra hersteltermijn opgesteld.
- Als in de definitieve rapportagebrief van de hercontrole wordt vastgesteld dat de school nog steeds niet belangrijke overtredingen van de wet heeft hersteld, wordt het bestuur binnen twee weken na verzending van deze brief uitgenodigd voor een gesprek met of namens de hoofdinspecteur om zijn zienswijze toe te lichten. De inspectie wijst de school dan tevens op mogelijke bekostigingsmaatregelen die de minister kan treffen.
- De definitieve rapportagebrief wordt in de vijfde week na verzending op internet geplaatst.
- Als de school blijkens de definitieve rapportage na de hercontrole niet aan alle wettelijke vereisten voldoet, krijgt de school een Aangepaste Arrangement Naleving, dat wordt gepubliceerd op internet.

Stap 3 en 4: sanctiemaatregelen

Sancties zijn er primair op gericht te voorkomen dat men de regels niet naleeft.

Onderdeel van de zorgvuldige werkwijze van de inspectie is dat van sanctiemaatregelen pas sprake zal zijn als een school zich na een hersteltermijn niet houdt aan belangrijke punten van de wet. Te denken valt dan aan: geen adequate of geen correcte informatie in de schoolgids, het niet publiceren van een modelovereenkomst, onduidelijkheid over of in strijd handelen met de vrijwilligheid, de toegankelijkheid of het gratis beschikbaar stellen van de voorgeschreven lesmaterialen.

Wanneer de vastgestelde overtredingen na de afgesproken hersteltermijn niet zijn opgeheven, wordt het bestuur opnieuw opgedragen te voldoen aan de wettelijke vereisten. Tevens kan er een sanctie worden aangekondigd in de vorm van een voornemen tot een besluit voor een bekostigingsmaatregel. Na vier weken wordt dit voornemen omgezet in een besluit tot een bekostigingsmaatregel, tenzij alsnog alle overtredingen zijn hersteld.

Het bevoegd gezag en de MR worden over de sanctie en het voornemen daartoe schriftelijk geïnformeerd.

De sancties worden steeds door of namens de minister opgelegd.

De subsidiebepalingen van de Algemene wet bestuurrecht (Awb) zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de bekostiging van het onderwijs. Daarnaast bieden ook de sectorwetten (zoals de WVO) en de WMS de mogelijkheid aan de inspectie om sancties op te leggen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

De inspectie gaat ervan uit dat besturen en scholen nog eens zorgvuldig nagaan of de eigen regelingen, schoolgidsen en website geheel voldoen aan de wettelijke bepalingen. Het bestuur heeft immers mede tot taak er op toe te zien dat haar scholen voldoen aan de wettelijke vereisten.

MEER INFORMATIE

Voor verdere informatie wordt verwezen naar:

- www.onderwijsinspectie.nl: notitie 'Aangepast Handhavingstoezicht ouderbijdragen in het VO – voorjaar 2012'.
- De brochure "De ouderbijdragen: verplicht vrijwillig" (Min. OCW, juni 2003);
- De brochure: "uw bijdrage aan de schoolkosten" (Min. OCW, mei 2009);
- De wetten die in deze brochure worden genoemd.